

LET OP: De onderstaande informatie werd verstrekt vóór de behandeling van het Belastingplan 2012, inclusief de Geefwet, in de Tweede Kamer op 15, 16 en 17 november.

ANBI-vragen en antwoorden. Bijeenkomst 27 oktober 2011, Amsterdam

1. Welke fiscale doelvermogens zijn er?

We onderscheiden:

- **ANBI, Algemeen Nut Beogende Instelling.**
Dit zijn de goede doelen.
- **SBBI, Sociaal Belang Behartigende Instellingen.**
Dit zijn bijvoorbeeld amateursportverenigingen en toneelverenigingen. Clubs die een particulier belang dienen, maar wel maatschappelijk belang hebben.
- **APV, Afgezonderd Particulier Vermogen.**
Dit is vermogen dat meer dan bijkomstig (voor 10-15%) het particulier belang behartigt. Denk aan vermogen in een buitenlandse trust, dat we toerekenen aan de persoon die het vermogen heeft ingebracht of aan zijn erfgenamen.

Let op: naast deze drie categorieën die de Belastingdienst erkent, is logischerwijs een vierde categorie te onderscheiden. Denk aan een goed doel dat van de ANBI-lijst is gehaald. De Belastingdienst ondersteunt deze denkwijze (nog) niet, maar er lijkt hierin wel een verschuiving plaats te vinden.

2. Kan een familiefonds als APV worden gezien?

Ja, het is raadzaam hierop bedacht te zijn. Niet zozeer omdat het fonds dan geen projecten meer kan steunen, maar wel omdat het vermogen aan de familieleden toegerekend kan worden.

3. Wat zijn in grote lijnen de fiscale ontwikkelingen rondom ANBI's?

Per 1 januari 2010 zijn de regels aangescherpt en in 2011 is een wetsvoorstel voor een Geefwet gepubliceerd en bediscussieerd. Op 11 oktober jl. heeft de vaste Kamercommissie voor Financiën een rondetafelgesprek gevoerd met o.a. goede doelen en fiscale deskundigen. Op 24 oktober is de Nota naar aanleiding van het Verslag verschenen.

Verder hebben in 2011 twee advocaten-generaal zich beziggehouden met de uitleg van ANBI-bepalingen:

- **Dhr. Wattél** heeft een conclusie geschreven over de behandeling van woningbouwcorporaties die sociale volkshuisvesting verrichten. De Belastingdienst stelde dat deze sociale woningbouw, waarvoor huur wordt betaald, niet als algemeen nuttig kan worden gezien. Dit omdat het puur het particuliere belang van de huurders zou dienen. Wattél heeft verdedigd dat volkshuisvesting wel algemeen nuttig is en dat hiervoor een speciale fiscale toets moet gelden.
- **Dhr. IJzerman** schreef een conclusie over een stichting die wel voor het algemeen nut was opgericht, maar nog niet actief was. Een oprichter van deze stichting kwam te overlijden, waarbij zijn vermogen werd nagelaten aan de stichting. Op dat moment stelde de Belastingdienst dat de stichting niet algemeen nuttig was omdat zij nog geen activiteiten ontplooiden. En dat er dus schenkingsrecht betaald moest worden. De stichting **kón** echter nog geen activiteiten ontplooiën omdat er nog een langstlevende was: een oude mevrouw die het vruchtgebruik genoot van het vermogen. Echter, er was geen enkele twijfel dat het vermogen binnen enige tijd (de vruchtgebruikster was op leeftijd) aan de stichting zou gaan toevallen, en dat deze er algemeen nuttige dingen van zou gaan doen.

Beide zaken liggen voor bij de Hoge Raad. Zodra er uitspraken zijn, hoort u meer.

4. Wat is de definitie van een ANBI?

In de Algemene Wet Rijksbelastingen (AWR) is een ANBI beschreven als een organisatie met de volgende kenmerken:

- Zij beoogt (nagenoeg) uitsluitend het algemeen nut.

- Zij voldoet aan ministeriële voorwaarden.
- Zij is gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden, een EU-staat of aangewezen staat. (Als zij elders is gevestigd, moet zij als ANBI zijn aangemerkt door de minister).
- Zij is als ANBI aangemerkt door de Belastingdienst.

Let op: lichamen met in aandelen verdeeld kapitaal, zoals NV, BV, coöperatie en OWM worden per definitie niet als ANBI aangemerkt.

Toelichting: het besluit over deze lichamen is te begrijpen, omdat het winststreven dat in hun aard ligt, niet samengaat met het beogen van algemeen nut. Echter, voor goede doelen kan een NV of BV wel een handig vehikel zijn om bijvoorbeeld samenwerking vorm te geven. Momenteel staan op de ANBI-lijst enkele van dit soort lichamen, die wel ANBI mogen blijven.

Let op: publiekrechtelijke lichamen zoals gemeentes en andere overheidsinstellingen worden altijd als ANBI aangemerkt.

5. Wat is de definitie van algemeen nut?

De Geefwet definieert de volgende gebieden als algemeen nuttig:

- welzijn
- cultuur
- onderwijs, wetenschap, onderzoek
- bescherming natuur en milieu, bevordering duurzaamheid
- gezondheidszorg
- jeugd- en ouderenzorg
- ontwikkelingssamenwerking
- dierenwelzijn
- religie, levensbeschouwing, spiritualiteit
- bevordering democratische rechtsorde
- combinatie van bovenstaande
- (financieel) ondersteunen van ANBI

Let op: er is geen restcategorie. Ook sport en sociale huisvesting ontbreken.

Toelichting: het ontbreken van een restcategorie kan lastig zijn, omdat de wereld en goede doelen aan verandering onderhevig zijn. In landen als Engeland en Duitsland, die ook dit soort limitatieve lijsten kennen, is wel een restcategorie vastgesteld. De verwachting is echter dat 'welzijn' als restcategorie zal gaan fungeren.

6. Stel: ik bied als ANBI een oud hofje of ander erfgoed aan als sociale woonvoorziening. Verlies ik dan mijn ANBI-status? Immers, sociale huisvesting wordt niet gezien als algemeen nuttig.

Nee, uw ANBI-status hoeft niet in gevaar te komen door deze activiteiten. Maar u moet wel goed nadenken hoe u uw activiteiten omschrijft. Het te huur aanbieden van een oud hofje, bedoeld om het monument in stand te houden, is te omschrijven als cultuur/monumentenzorg.

7. Wat zijn de fiscale faciliteiten voor culturele instellingen? Zijn er speciale voorzieningen?

Ja, er zijn speciale regels om de culturele sector een impuls te geven:

- **Multiplier voor giftenaftrek in IB (tot 2017).**
Als u 100 euro schenkt, mag u 150 euro aftrekken. Het plafond van 10% voor de maximale giftenaftrek in de inkomstenbelasting wordt ook verhoogd met de multiplier-verhoging.
Toelichting: dit kan aanzuigende werking hebben voor culturele doelen. Gevers zijn met een gift per saldo minder kwijt, of kunnen meer geven. Wellicht komen er meer periodieke schenkingen over de komende vijf jaar.
- **Culturele instellingen kunnen kiezen voor algehele vpb-plicht.**
Toelichting: als een cultuurinstelling ook commerciële activiteiten heeft, bijvoorbeeld de verkoop van Van Gogh-mokken, dan kan het nu zo zijn dat de instelling winst behaalt op de mokken, maar tegelijkertijd verlies lijdt op de culturele activiteiten. Onder de nieuwe wet mag de instelling die opbrengsten salderen met het verlies.

8. Welke organisaties gelden als culturele instelling?

De Belastingdienst gaat OCW inschakelen om te bepalen wie de culturele instellingen zijn. Dit moet per 1 januari 2012 duidelijk zijn.

9. Een van de ANBI-criteria is dat een ANBI als zodanig gerangschikt moet zijn. Wat zijn de ontwikkelingen rond die regel?

De regel dat een ANBI als zodanig gerangschikt moet zijn, is aangevochten door de Europese Commissie (EC). Zij meent dat dit onnodig belemmerend kan zijn voor het vrije kapitaalverkeer in Europa.

Als het Europese Hof de EC gelijk geeft, is de vraag wat de Nederlandse wetgever ermee zal doen. Zo zou rangschikking verplicht kunnen worden voor Nederlandse fondsen, maar niet voor buitenlandse fondsen.

10. Een van de ANBI-criteria is het 90%-criterium: de ANBI moet nagenoeg uitsluitend het algemeen belang dienen. Wat zijn de ontwikkelingen rond die regel?

Wattél.

Om te beoordelen of een ANBI nagenoeg uitsluitend het algemeen belang dient, heeft advocaat-generaal Wattél gezegd: je neemt twee stappen.

1. Eerst kijk je of de statuten en feitelijke werkzaamheden inderdaad het algemeen nut kunnen beogen.
2. Daarna kijk je of de werkzaamheden dit ook voor minstens 90% ondersteunen.

Hof Den Bosch

Het Hof Den Bosch heeft het als volgt geformuleerd:

1. Je mag als ANBI je doelgroep beperken, maar het mag nooit een besloten doelgroep zijn zoals een familie of de leden van een club.
2. Daarna doe je de quid-quo-pro toets. Als er commerciële activiteiten zijn, moet je bekijken of dit het doel is van de stichting of dat het bedoeld is als fondsenwerving voor de statutaire activiteiten van de stichting. Is het inderdaad fondsenwerving, dan mag je het niet meerekenen voor de 90%-toets.

Staatssecretaris

De staatssecretaris van Financiën lijkt een verschuiving te maken bij de 90%-toets. Tot nu toe zegt de Belastingdienst: een vermogensfonds moet minstens 90% van zijn **inkomen** (= het netto rendement op zijn vermogen) uitkeren. In de recente Nota naar aanleiding van het Verslag zegt de staatssecretaris echter dat er gekeken moet worden naar de **uitgaven** van het fonds. Als die voor minstens 90% algemeen nuttig zijn, is de ANBI-status gerechtvaardigd.

De discussie gaat dus voort! Hierover, en over de commerciële activiteiten, verschijnt begin november een aanpassing van de uitvoeringsregeling in de Algemene wet Rijksbelastingen.

Let op: er is wel een oppotverbod. U mag als fonds een 'redelijk vermogen' aanhouden. Wat een redelijk vermogen is, hangt af van uw onderbouwing.

11. Er is veel discussie over commerciële activiteiten: wat mogen ANBI's wel of niet ondernemen. Wat zijn daarin de ontwikkelingen?

De staatssecretaris van Financiën gaat begin november 2011 de Uitvoeringsregeling AWR aanpassen over dit onderwerp. Zijn recente standpunt is dat commerciële activiteiten van ANBI's in principe vallen onder de Vpb. Daarbij zijn er twee eisen aan de commerciële activiteiten:

- 1) De activiteiten zijn gericht op het behalen van positief resultaat.
- 2) De instelling moet het resultaat op redelijke termijn aanwenden voor het goede doel.

Daarbij vindt de staatssecretaris ook dat het verhuren van onroerend goed en het verstrekken van leningen moet zijn toegestaan.

We wachten op de definitieve uitwerking hiervan.

12. Kan een beheerstichting van onroerend goed aangemerkt worden als ANBI?

Nee, op dit moment heeft de Belastingdienst het standpunt dat een beheerstichting van onroerend goed geen ANBI is. Men vindt dat verhuur niet een algemeen belang dient.

13. Onze steun aan club- en buurthuizen kunnen wij als ANBI niet belastingvrij verrichten, omdat de buurthuizen worden gezien als horeca. Is dit terecht?

Het standpunt van de Belastingdienst hoeft niet altijd juist te zijn. Wanneer u als doel bijvoorbeeld hebt het Friese plattelandleven in stand te houden, en u doet dit door het steunen van buurthuizen, dan kunt u vraagtekens zetten bij dit standpunt van de Belastingdienst. Het nadeel is dat het aanvechten van zo'n standpunt altijd geld kost. En dat geld wilt u ongetwijfeld liever aan uw statutaire doel besteden.

14. Wij hebben sport in onze doelstelling staan. Heeft dat gevolgen voor de ANBI-status?

Nee, alle organisaties die nu als ANBI gerangschikt zijn, blijven dat ook. Maar het is aan te raden om uw doel nader te specificeren: gaat het om sport met een therapeutisch doel, is het bedoeld voor een bepaalde doelgroep zoals jonge kinderen, ouderen etc. Want dan is het doel te koppelen aan bijvoorbeeld ouderenzorg of welzijn.

15. Hoe moeten we het 90%-criterium invullen? Wat valt onder die andere 10%?

Het is de bedoeling dat u 100% van uw uitgaven besteedt aan het algemeen belang. De Belastingdienst heeft echter een kleine marge willen geven, zodat u niet direct de ANBI-status verliest bij een marginale uitgave die misschien niet geheel algemeen nuttig is.

Let op: houd er wel rekening mee dat het doel van uw schenkingen zwaar wordt gewogen.

Toelichting: de Hoge Raad heeft besloten dat de ANBI-status van een stichting kwam te vervallen, omdat de stichting ter ondersteuning/solidariteit kleine bedragen had geschonken aan mensen in de gevangenis, die een maatschappelijk onwenselijke daad hadden begaan.

Omdat de Hoge Raad deze schenkingen interpreteerde als een ondersteuning van crimineel gedrag, besloot zij de ANBI-status in te trekken. De stichting mocht die status echter wel opnieuw aanvragen, als zij dergelijke schenkingen niet meer doet.

16. Mag ons fonds de bestuurders vergoeden voor de vergaderingen en de reis?

Zeker, maar u moet de vergoeding onderbouwen. Een vergoeding wordt per definitie niet als bovenmatig gezien als u de bedragen aanhoudt uit:

- Besluit 6 april 2010, DGB2010/1594M
- Besluit vergoedingen adviescolleges en commissies.

Let op: de bestuursvergoeding is voor bestuurstaken. Andere taken zoals administratie mag u afzonderlijk vergoeden.

17. Mogen wij vrijwilligers een vergoeding geven? Wat zijn de ontwikkelingen hierin?

Ja, als fonds mag u 1500 euro onbelast verstrekken aan vrijwilligers, zonder dat daar kosten voor hoeven worden aangetoond.

Er is recent veel gedoe geweest rondom de vrijwilligersvergoedingen. Want er zijn vrijwilligers die afzien van de vergoeding, en hiermee feitelijk een schenking doen aan hun organisatie. Deze schenking is een aftrekbare gift.

Vanwege die situatie hebben stichtingen de **vrijwilligersverklaring** in het leven geroepen. Daarin meldt de stichting dat er een vergoeding beschikbaar is maar dat de vrijwilliger ervan afziet. (Waarbij hij wél zijn gift kan aftrekken voor de belasting).

Deze werkwijze werd wisselend geaccepteerd door de verschillende inspecteurs. Nu heeft de staatssecretaris in de Geefwet opgenomen dat aftrek op grond van een vrijwilligersverklaring wel is toegestaan op voorwaarde dat:

- de vrijwilliger daadwerkelijk aanspraak kan maken op de vergoeding;
- de organisatie de vergoeding daadwerkelijk wil en kan uitkeren;
- de vrijwilliger vrij is om over de uitkering te beschikken.

De staatssecretaris heeft over de periode 2008-2010 besloten dat:

- navorderingen gecorrigeerd moeten worden;
- er geen correcties komen op de giftenaftrek voor 'teruggegeven' vrijwilligersvergoedingen;
- correcties worden teruggenomen als de vrijwilliger kan aantonen dat hij kosten heeft gemaakt.